

76. ▶ KORDA VINCE (1897-1977)

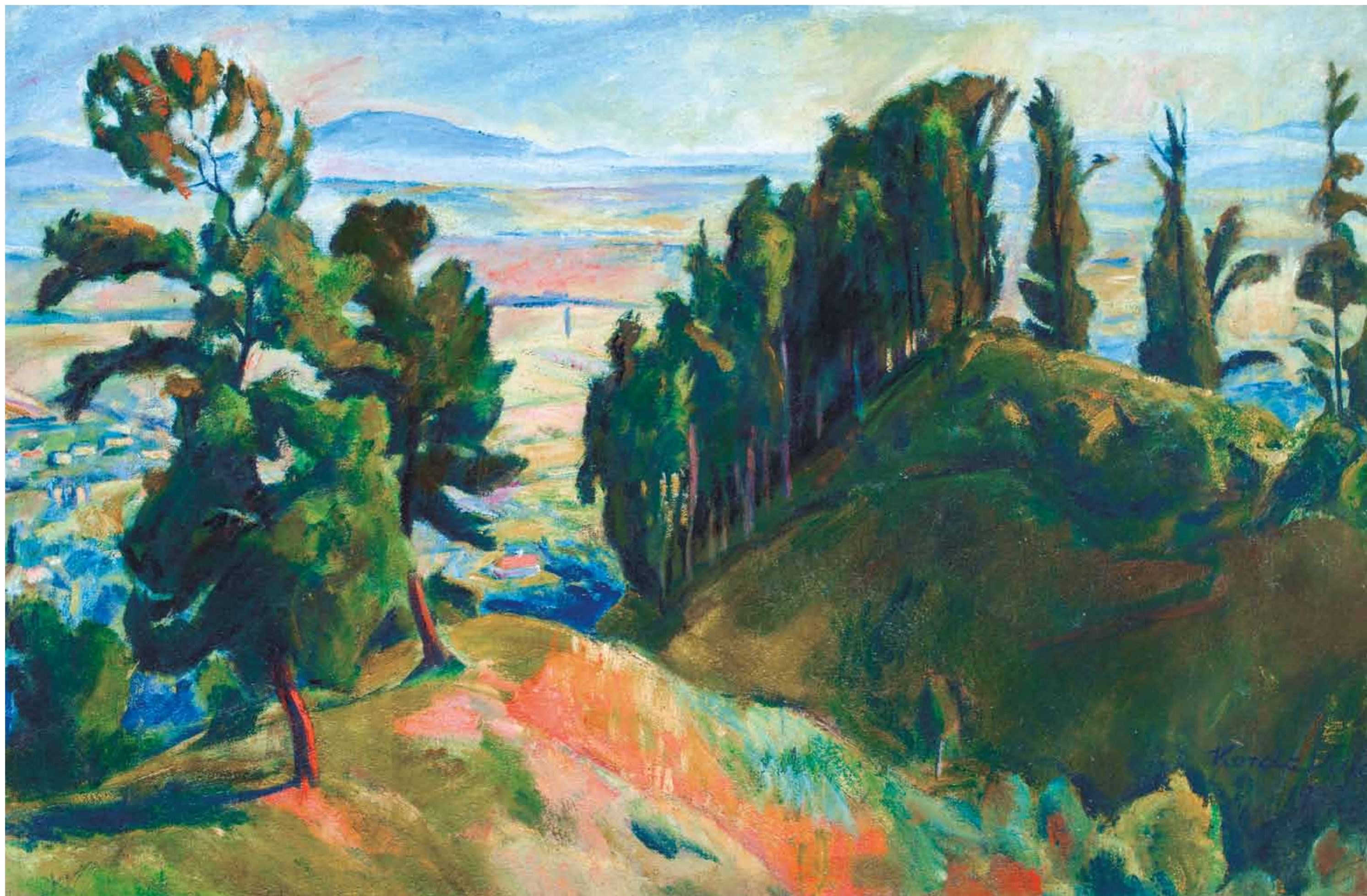
Nagybányai táj, 1922

Olaj, vászon, 70,5x109,5 cm
Jelezve jobbra lent: Korda Vince 1922

Kezdő ár: 8 500 000 Ft / 27 869 EUR
Becsérték: 14 000 000 – 18 000 000 Ft
Estimated value: 45 902 – 59 016 EUR

FELTEHETŐLEG KIÁLLÍTVA:

▶ Korda Vince és Mindszenty Ferdel Lajos
együttes kiállítása.
Alkotás-Művészház, Budapest, 1924.

KORDA VINCE: Nagybányai házak.

KORDA VINCE: Pásztorok.

a szív-virágoknak. Üdözítő teljesülése tisztá és jogos vágyaknak. Izgatott várások, szüdbogóság vallomások kora. Főlt őlélek, első, ügyetlen, részegítő csókok íséső máimora. Eővös mondja, a nagy filozófus-emberismerő: „Ha van boldogság a világon, ha van valami, miért élnünk érdemen, bizonyára első szerelmünk az; e képzelet föbb gyönyört nyújt, mint életünk minden valósága.”

Úgy-e, így van, Ella?
Van-e boldogabb kor az első szerelem koránál, van-e boldogabb perc az első csókt percénél? Van-e nagyobb gyönyörűség, tisztultabb lét az első szerelem első csókjánál?

Nincs, nincs! Minden más öröme e hívóvny földi létnek csak silány, elműő érzés, hiú be-hépzetés. Egyetlen igaz, soha el nem múló, soha el nem feledhető jó, csak: az első csók, az első szerelmes csók.

Úgy-e, így van, Ella?
Lám, lám, most megint mintha látnám. In-gadozó kézzel tartja a levelet, olvassa a sorokat homályosul szemmel és a lelkében lassan, szomorúan, áhítatosan esendben megszólal egy hangszer mélabús, ábrándos, elmesélő hangja. Hegedűhúrokban lágy, zokogó szava, reszkető sírása felhatol a szívbe, forgatja a vonót visszaféret emlékek sokasodó raja. És

KORDA VINCE: Önarckép.

száll, terjed, reszket a hang, megtelik zsongással a szív minden zuga s egyszerre – im – könny perren a betűkkel rótt lapra.

Jól látok-e, Ella?
Ha igen: úgy bocsásson meg érte, hogy fájdalmat okoztam.
És bocsásson meg érte, hogy oly sokat írok, hogy oly sokat sírok. Talán nem nevet ki érte?

MINDSZENTY FERDEL LAJOS: Napbanéz.

MINDSZENTY FERDEL LAJOS: Brutus.

MINDSZENTY FERDEL LAJOS: Ádám és Éva.

AZ ALKOTÁS-MŰVÉSZHÁZ KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

1. Képes melléklet az Ország-Világban Korda Vince Alkotás-Művészházban rendezett, 1924-es kiállításáról. Közli: Ország-Világ, 1924. március 30. 109. oldal

Az ifjú Korda Vincéről első budapesti kiállításán még senki nem gondolta, hogy az alig 27 éves festő világkarriert fut be művészetével. Igaz némiképp pályát módosítva a filmművészetben ért el óriási sikereket két bátyja oldalán. Korda Sándor producerként és rendezőként, Zoltán rendezőként, Vince pedig díszlet és jelmeztervezőként írta be magát a 20. századi filmművészet történetébe. Mindannyian Oscar-díjat nyertek. Vince 1941-ben, A bagdadi tolvaj művészeti igazgatójaként jutott el a csúcsra, sőt pályája során további négy jelölést is kiérdemelt. Korda Vince karrierjének fontos előfeltétele volt művészeti előképzettsége, mely a nagybányai plein-air hagyományokhoz és a Szőnyikör festészetéhez köthető. Egyik legjelentősebb képviselője volt annak az irányzatnak, mely a természetelvű festészet megújítására törekedett az 1920-as évek kezdetén.

A realizmus különböző törekvéseinek a Szinyei Merse Pál Társaság adott szélesebb értelmezési keretet az I. világháborút követő években. A szervezet széles támogatói bázisával, az 1920-as évek talán legnagyobb befolyással bíró művészeti egyesületévé vált, mely a 19. század romantikus realizmusa mellett, leginkább Nagybányai plein-air hagyományait ápolta. A hivatalos művészetpolitika az avantgárd alternatívájának szánta a realizmus és a plein-air hagyományok újraélesztését, amely a fiatalok körében is számos hívet talált önmaga számára, Olgyay Ferenc, Rudnay Gyula és főként Réti István főiskolai osztályaiban. A három tanár közül a legnagyobb hatású pedagógus Réti volt, aki oktatási elveiben szembe helyezkedett az avantgárd „formalizmusával”. Az eredetiség kulcsát nem az izmusok iskoláiban, hanem a szuverén művészi intuícióban látta. „A festő ne utánozzon egy meghatározott stílust, mert az nem enged utat az egyéniségnek, hiszen csak az egyénre tett benyomás alapján történhet a művészi alkotás.” – írta. Mint tanárnak a látási élményét, tehát az intuíciót kell a növendékben tudatosítani. Ezért tartotta elsődlegesnek a természet közvetlen megfigyelését, amit a részletekben történő elmerülés helyett egészben kell látni. A Réti tanítványok fejlődése ezért elsősorban a klasszikus művészet ígézetében zajlott. Tanulmányaik legfeljebb a posztimpreszionizmusig és Cézanne-ig terjedtek ki, valamint nagybányai plein-air hagyományokig, amely sokban épp Rétié volt köszönhető.

Korda Vince Réti legtehetségesebb tanítványai közé tartozott. Szőnyi István, Patkó Károly, Pazis Goebel Jenő mellett generációjának egyik legtehetségesebb alkotójaként tartotta számon a kritika a 1920-as évek első felében. A Réti tanítványok mindegyike többször megfordult Nagybányán. Céljuk Réti pedagógiai elveinek gyakorlatba történő átültetése volt. Korda először 1922-ben látogatott az erdélyi kisvárosba, amikor a Thorma Istvánt váltó Réti maga is a városban tartózkodott, mint a kolónia vezető tanára. A természet jelenségeinek tanulmányozása, a plein-air objektív természetlátásának elmélyítése – ahogy kortársai esetében úgy – Kordánál is egyfajta panteista-miszticizmussal párosult. „Az hiszem, hogy most beleszámítva az utolsó 3 év alatt feltűnt embereket is, egy kitűnő festőnemzedék következik, sokkal erősebb, sokkal jobb mint az utolsó 2 évtized fiataljai. Elmélyedő, tudásos, komoly és érdekes piktúra van fejlődésben.” – összegezte a fiatalokkal kapcsolatos tapasztalatait Réti. Ebben a folyamatban Réti és a plein-air hagyományokat képviselő nagy öregek mellett, a neós generáció – elsősorban Ziffer Sándor és a korábban Kecskeméten megismert Perrott Csaba Vilmos – valamint Szőnyi István festészetének a hatása ismerhető fel. Ziffer hatása nemcsak a cézanne-i konstruktív képépítés szempontjából figyelemreméltó, stílusa a posztimpreszionizmus irányától az expreszionizmus felé mozdult el az 1920-as évek elején. Erőtlen önkifejező erejét pedig a kubizmus síkokban és tömbökben gondolkodó komponálási gyakorlatával igyekezett kordában tartani. Vehemens habitusából táplálkozó festőisége magával ragadta a Nagybányára érkező fiatalokat is, s Korda piktúráját sem hagyta érintetlenül. Ziffer erőteljes koloritja köszön vissza az itt bemutatott festményen is. A tájat az éppen lemenő korai őszi nap festi meg. A kékes, rózsaszínes vetületek az est közeledtét és a nyár elmúlását idézik. A dombon álló fák koronájában megbúvó sárga-narancs levelek, valamint az avar éppen halványlila, piros árnyalatai, kék és zöld színeikkel búcsúztatják a nyári nagybányai völgyet. Korda kisebb megszakításokkal – közel két évig dolgozott Nagybányán. Az itt készült táj- és aktkompozícióit 1924 márciusában mutatta be a budapesti Alkotás-Művészház kiállításán. A kiállítás katalógusának előszavában Bálint Jenő találóan írja körül Korda festészetének lényegét: „Szereti az árnyak mélységét s a fény játékát, mely felszabadítja, elevenekké tüzesíti a formákat. Nem teoretizál s nem absztahál. [...] Az elhivatottság komolysága érződik dolgain s valami a lélek mélyéről jöttek a domináló jelenvalósága - a Csöndnek.”

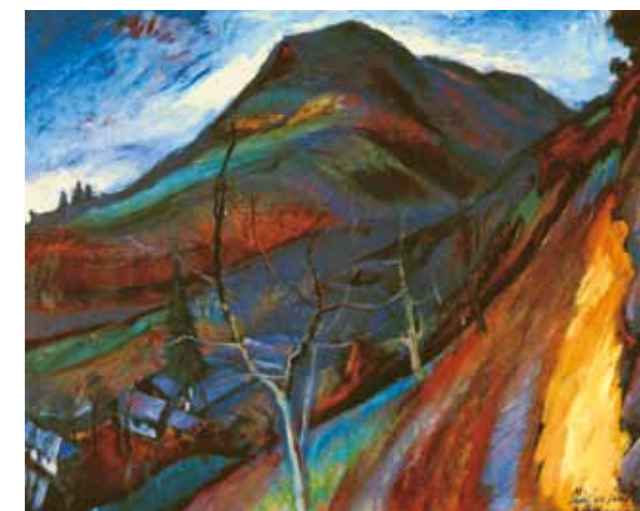
Kaszás Gábor

2. Szőnyi István: Zebegényi dombok (Napfényes táj), 1923. Szőnyi István Emlékmúzeum, Zebegény

3. Aba-Novák Vilmos: Tájkép, 1924 körül magántulajdon

4. Ziffer Sándor: A Morgó völgye, 1923. Máramaros Megyei Múzeum, Nagybánya